

СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ФБСС*

В ринкових умовах господарювання, підприємства використовують різноманітні механізми розширення обсягів реалізації, що, у свою чергу, призводить до зростання розміру дебіторської заборгованості. Велика сума дебіторської заборгованості призводить до неплатежів, гальмує розвиток ринків, на яких працює підприємство.

Дебіторська заборгованість — це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори-юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Виникнення дебіторської заборгованості є об'єктивним процесом, який зумовлений існуванням ризиків під час проведення взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції.

Дебіторська заборгованість підприємствами не погашається з таких причин: клієнт незадоволений продукцією або послугами фірми і затримка сплати є найкращим способом привернути до цього увагу; у клієнта достатньо грошових коштів, але складений ним розклад платежів не співпадає з очікуваннями фірми, тобто бюджети двох контрагентів не узгоджуються; у покупця недостатньо грошових коштів для того, щоб виконати усі зобов'язання [1].

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може достовірно визначена її сума.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю. У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та/ або їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визнається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нарахування.

Класифікація дебіторської заборгованості:

– за строком погашення та зв'язком з нормальним операційним циклом: довгострокова і поточна. Довгострокова дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

- за способом виникнення (товарна, інша);
- за забезпеченістю (забезпечена, і незабезпечена);
- за контрагентами (вітчизняні дебітори, іноземні дебітори);
- за ступенем дотримання фінансової дисципліни (допустима, невинуватана);
- за формою погашення (монетарна, немонетарна);

– за своєчасністю погашення: дебіторська заборгованість, строк оплати якої не настав; дебіторська заборгованість не сплачена в строк; сумнівна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником; безнадійна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Література: 1. Лищенко О.Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством/О.Г. Лищенко, Г.М. Бескоста// Держава і регіони: журнал.– Запоріжжя: Гуманіст. Ун-т «Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр.», 2009.-№1. С. 114-117. 2. Белозерцев В. Щодо

товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві// В. Белозерцев//Економіст.– фірма «Колегіум», 2009.-№11, С. 23-28.